

KŘÍDLATKA A NETÝKAVKA - invazní druhy našich rostlin

Občanské sdružení Centrum rozvoje Česká Skalice obdrželo Blokovaný grant pro NNO Finančních mechanismů EHP/Norska. Dvouletý projekt je zaměřen na ochranu životního prostředí a nese název „*Harmonie kulturní krajiny na území NPP a NKP Babiččino údolí*“. Jednou z aktivit projektu je mapování dvou invazních rostlin, křídlatky a netýkavky, na území NPP BÚ a v zátopových oblastech řeky Úpy. Délka celkové trasy, kterou se Centrum rozvoje zavázalo zmapovat činí minimálně 10 km.

Invazní rostliny ničí náš jedinečný ekosystém tím, že vytlačují původní druhy rostlin. Jsou známé již několik let, ale teprve nedávno se začalo účinněji jednat proti jejich likvidaci, která je u několika druhů ze zákona povinná. Jedná se ale o činnost finančně nákladnou. Invazní druhy často kryjí nevzhledná zákoutí, ale bohužel tato místa jsou často ohniskem nákazy celého okolí. Většina invazních druhů rostlin nemá veliký nárok na živiny, a proto je najdeme téměř všude (uprostřed města, na okraji silnic, v lesích a vodních tocích, kde vytlačují druhy původní). Po odumření se rozkládají jen velmi pomalu.

Nejúčinnější boj proti invazním druhům rostlin spočívá v mechanicko-biologické likvidaci. Jako nejúčinnější biologický likvidátor se označuje *Roundap Biaktiv*. Jedná se o biologicky neškodný glyfosfát nahrazující nebezpečné herbicidy například Travex (organofosfátová sloučenina). Další účinné látky musí být schváleny Státní rostlinolékařskou správou ČR. Roztok Roundap (1 litr Roundapu na 10 litrů vody) je nejúčinnější aplikovat rozprašováním na listy a popřípadě květy rostlin. První nástřik je nejlépe provést v dubnu za suchého a slunečného dne. Druhý nástřik se provádí v době květu. Postřik by měl maximálně do 3 hodin zaschnout. Jeho účinnost se projevuje vytvářením žlutých fleků na listech. Rostlina poté očividně chřadne a usychá. Další část likvidace je mechanická a je fyzicky náročnější. Jedná se o posekání odumřelé hmoty. Nejlépe je rostliny spálit na místě likvidace. Při transportu je nutné dbát na to, aby se nevytrousily úlomky rostliny. Při jakékoliv manipulaci je nutno dát velký pozor. U křídlatky hrozí ztrácení drobných úlomků, které slouží k vegetativnímu rozmnožování. Na živou netýkavku je lépe nesahat. Hrozí vymrštění semínek až do vzdálenosti několika metrů. Semínka těchto rostlin mají velice dobrou klíčivost za všech podmínek. Jak již bylo zmíněno většina druhů invazních rostlin se rozkládá velice obtížně, proto není jejich kompostování doporučeno.

Nejdůležitější je likvidace invazních rostlin v národních parcích a jiných chráněných územích. Dochází zde k potlačování cenných původních ekosystémů. Neméně důležitá je likvidace v zátopových oblastech vodních toků. Z těchto míst se šíří tyto druhy rostlin nejrychleji. Vystřelují svá semena do

„Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.“

tekoucích vod a ty se rychle šíří dále. Ohniskem šíření těchto rostlin se může stát i zapadlý neudržovaný kout ve městě. Určitě bychom nechtěli, aby nám křídlatka, či netýkavka rostoucí kousek od našeho domu zamořily celou zahradu. Proto je nutné dbát nejen o to, aby tyto rostliny zmizely ze zanedbaných částí nejen naší zahrady, ale i zahrad sousedů či městských pozemků v okolí.

Druhy invazních rostlin:

Křídlatka japonská (*Reynoutria japonica*)

Původně se vyskytovala jenom v oblasti východní Asie (Japonsko, Korea a Čína); do Evropy byla dovezena roku 1825 jako okrasná a medonosná rostlina. Dorůstá do výšky až 2,5 metru; listy jsou řapíkaté, podlouhlé vejčité, na rubu lysé; květy jsou malé, bílé a tvoří latu.

Křídlatka sachalinská (*Reynoutria sachalinensis*)

Původní výskyt je na Sachalinu; roku 1869 k nám byla dovezena jako ozdobná a krmná rostlina. Vysoká až 4 metry, listy podlouhlé oválné, na rubu nepatrně ochlupené.

Křídlatka česká (*Reynoutria x bohemica*)

Kříženec mezi výše zmíněnými druhy, z rodu *Reynoutria*, je nejagresivnější a při likvidaci nejodolnější. Jako kříženec nemá pevné určovací znaky.

Netýkavka žláznatá (*Impatiens glandulifera*)

Původem himalájská rostlina byla dovezena jako okrasná rostlina, byla rozšířena až do Střední Skandinávie. Žláznatý stonek s nachovými květy; listy kopinaté až eliptické, zubaté; plod je tobolka, která při dotyku puká a vymršťuje semena.

Pro zájemce o neofytologii (věda o invazních druzích) odkazují na internetové stránky

www.reynoutria.cz a www.srs.cz.

Při závažnějších problémech s výše jmenovanými druhy se obraťte na:

- pracoviště Státní rostlinolékařské správy ČR (SRS ČR)
- oblastní Agenturu ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK ČR)
- správy chráněných krajinných oblastí (SCHKO) a národních parků (SNP)
- odbory životního prostředí městských a krajských úřadů
- neziskové organizace věnující se ochraně přírody.

„Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.“